

tochteerdgronden aangekomen liepen de rillingen over mijn rug. Bij de liedeerddgronden maakten de rillingen plaats voor de zang der sirenen, terwijl ik bij de delbrikgronden en de broek-, plas- en gooreerdgronden zondige gedachten ternauwernood kon onderdrukken.

Het wonder geschiedde. Wat ik al die tijd had gemist vond ik bij de leekeerdgronden. Aandacht voor gebrek aan kennis, dat zo kenmerkend is voor leken. Ruimte voor onzekerheid. Het mocht, ook van De Bakker en Schelling. Ik mocht onzeker zijn! Ik mocht gebrek aan kennis tonen. Leekeerdgronden. Een expert zou er niet in begraven willen worden, ik wel. De meest kostelijke mensen zijn zij die openlijk leek durven zijn. Ik voel een grote verbondenheid met hen, en met hun grond, de leekeerdgrond.

Leekeerdgronden komen voor op bodemkaarten en er zijn ook foto's van. U moet hier niet teveel van geloven. De Bakker en Schelling (1989) beschrijven in detail de kenmerken van de leekeerdgrond. Lees het maar eens, maar vergeet het snel. Het zijn 'overige hydrokleieerdgronden'. Dat zegt genoeg, het is een restant. Ik vermoed dat uitgeverij Pudoc er om redenen van bladvulling bij de heren De Bakker en Schelling op heeft aangedrongen enkele zinnen te wijden aan een bodem waar niets zinnigs over te vertellen valt. Zij noemden hun bedenkssel leekeerdgrond. Een vondst!

Ik zou mijn uiteenzetting over de leekeerdgrond kunnen illustreren met een foto. Ik doe dat niet. In plaats daarvan raad ik u aan een wit vel te pakken en daar enige tijd naar te staren. Wat u dan ziet is wat wij *niet* weten van de bodem. Dat is uitermate interessant. U leest het in geen enkel bodemkundig boek, en toch is het er. Voor een lakprofiel van een leekeerdgrond is een plank nodig en lak. Vooral geen bodem.

Leekeerdgronden. Ze zijn zo kenmerkend voor Nederland omdat ze zowel onze zwakheid als onze sterkte tonen. Ons gebrek aan kennis over de bodem en ons vermogen om dit te onderkennen en ernaar te handelen. De toepassing van statistiek in de bodemkunde, ook wel pedometrie genoemd, begon wat mij betreft op een leekeerdgrond.

Referenties

- Bakker, H. de, en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Wageningen, Pudoc, 209 blz.
- Marsman, B.A. en J.J. de Gruijter, 1986. *Quality of soil maps. A comparison of survey methods in a sandy area*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering, Soil Survey Papers 15, 103 blz.